

Uppåttike — som på räns...

John Uppåttike: Rogers version, 245 s. Översättning: Hans Jacob Nilsson. Forum. HC 182.-
S 244 s. André Deutsch. London. Pris 10,95 pund.

John Uppåttike — två tredjedelar av en hilogi, inspirerad av Hawthorne.

NÄR DET NUMERA sägs om John Uppåttike är hans författarskap av välorganiserat och hans böcker virtuöst välskrivna ligger de otvivelaktigt i beröm i bodomans tonfall. Mitt i sin upprivna skänklighet för nutidsmänniskors predikament och problem verkar han själv märkligt problemfri, menar man då. Och är det inte något tillägg över hans lysande tillkomst, som fänger lika pålitligt i dag som vid debuten för tretio år sedan?

Några produktivitetshämning, likande dem han har föreställt sig i återkommande romanfigur och judiska kollega Henry Bech med, har Uppåttike i varje fall inte råkat ut för. Hans projekt havare aldrig — tvärtom tycks de rulla på rull, inte minst sviten om Haren Angstrom som satsa tioårsintjänst mellan de hitills utkomna delarna. Den fjärde blev på ett anläm om ett par år, och risken att den ska fördäva inrynkningen av ett betydande inslag i den nutida amerikanska prosakunsten verkar rätt liten.

Innan dess har Uppåttike antagit ett lättviktigt format på sitt eget vis stort ansett företag, en trilogi som är inspirerad av en klassiker, Hawthornes "The Scarlet Letter", och som nu kan läsas till två tredjedelar. Uppåttike, Rogers version, är en svensk utgåva i höstas och mellanstans, 5.

är nyutkommen i USA och England. HAWTHORNE HAR länge varit en av Uppåttikes andliga följelsagare, det framgår inte minst av vad han skrivit om den store föregångaren i essäistiska sammanhang. Och det är inte så konstigt. Den romantiska puritanerna brottnings med till skuld och nåd speglas i Uppåttikes egna huvudtema: erotiska metaklassiska sidor och religiösa berättelser i en föränderlig värld finns i höstas och mellanstans, 5.

fallsvinklarna kan vara så speciella att det knappast syns på ytan. HAWTHORNE HAR länge varit en av Uppåttikes andliga följelsagare, det framgår inte minst av vad han skrivit om den store föregångaren i essäistiska sammanhang. Och det är inte så konstigt. Den romantiska puritanerna brottnings med till skuld och nåd speglas i Uppåttikes egna huvudtema: erotiska metaklassiska sidor och religiösa berättelser i en föränderlig värld finns i höstas och mellanstans, 5.

fallsvinklarna kan vara så speciella att det knappast syns på ytan. HAWTHORNE HAR länge varit en av Uppåttikes andliga följelsagare, det framgår inte minst av vad han skrivit om den store föregångaren i essäistiska sammanhang. Och det är inte så konstigt. Den romantiska puritanerna brottnings med till skuld och nåd speglas i Uppåttikes egna huvudtema: erotiska metaklassiska sidor och religiösa berättelser i en föränderlig värld finns i höstas och mellanstans, 5.

redan tidigare, särskilt efter hans närmast föregående roman "Häxornas Easnes", och de blir knappast färre efter hans nyaste — boken om Hester Prynne i vår tid med den lika lakoniska som ormlätt skrivna texten "S". HON HETER HÄR Sarah Worth, och hon presenterar sig helt och hållet själv "S", är nämligen en brevvoman, dock inte mera hederligt gammaldags än att Uppåttike ibland låter henne skicka monologer per kassett till närmaste vännin. Sarah har brutit upp i ett dött äktenskap och hon flykte (liksom Hester Prynne) och lärt till en sorts nutida motsvarighet till det puritanska sexhundrataletssamhället i New England: ett asham i Arizona under ledning av en smart indisk guru med samma för lömsket och duktig. Sarah är dock inte oförmågare än att hon medför merparten av sin och makens gemenskap tillgängar som hon förtjänat stoppa undan på ett nummerkonto i Schweiz.

Medan "Rogers version" är en ganska dyrt betraktade över kritiks och andras pådrag, i en vrednad ton som kanske har fått en och annan att ta den på stort alvor är det här nästan snarast farsiska "S" som en sair med farsiska. I det avseende kunde den knappast vara mer ollig. "The Scarlet Letter", och att Sarah skulle ha just något mer än sitt gemensamt med Hester är svårt att se. Däremot är hon en infärlig och träffande karaktär av en intelligent, aggressiv men idemässigt något förvirrad förtroendeamt flicka av dagens modell. Jag skulle nog inte vägra skriva så om en kvinnlig expert, Uppåttikes kollega Alison Lurie, hade intagit i New York Review of Books att tonfällningen i Sarahs självporträtt är avsett, och att alla som gått på ett amerikanskt college för kvinnor känner medysterar och låter precis som hon, "fast de flesta inte förstår det tvivelvärdiga".

UNDERBAR KOMIK har John Uppåttike naturligtvis inte någon svårighet att utvinna ur den religiösa selters liv och leverne i tige beslot att "kraftfullt initiära tillvägagångssätt...". Rätt att finna vägar och metoder att nå alla barn med skönlitteratur. Därvid blev det, eller rättare sagt där. Utanför sockentugan menar sig i Sundgren ej ha sett något spår av beslutet. Med lovord och oförturtnat lät begrar han sig att detta är värdigt framföra i en gång en dansning, den fina poängen är att denna skulda sträckas till så långt till protokolliussvaret.

Arizonaöken, där proslyterarna antar namn som Viksbita och Kundin och ägnar sig åt söga, här arbetar och fri kärlek, ständigt ansatta av oförstående myndigheter och lokalbefolkning. Just mer utredningsligt blir det. En knappast heller av hans uttökning i den österländska teologin i dess form av trosansatt för övermåttat västerlänningar. Han har sammansatt ett helt litet samskrivningslokal i boken slut för att underlätta läsningen, och han har utsett två läst på i hinduismens och buddismens skrifter. Men den religiösa aspekten går knappast ut på en riktig alvar, här låta livet som i "Rogers version" där vägen i en av mystiska dimensionerna gick genom dataspel.

Vad kvinnosyner beträffar kan det onögligen se ut som något varvigt uttryck för en av de författarskap. Hans hyllningar till tekniska sexualobjekt har varit lego, och hans förmåga att teckna levande gestalter i rent fysisk bemärkelse knappast några kongsövningar. Men när han här hela tiden funnits en viss i mönster, med ären antagligen djupnande till en allmän missnöje som bakgrund till hans kärleksfulla evokationer av sinnevarslin. Det kan förklara att på nuvarande kring de stora livsförändringarna i de senaste romanerna lärman en så pass befremd.

MÖJLIGEN BLIR BILDEN en annan genom det till i denna "Hawthornetrigel". Då är det i nämligen dags för Arthur Dimmesdale, den renhjärtade gudsmannen som väskat kan erkänna att han har syndat eller förstå sig själv sin skuld, att stå i centrum på scenen. Hur den figurerna moderna motsvarighet har det i det sena antihonordatlet kan John Uppåttike förmodas ha tänkvärdigt framsett, och att alla som gått på ett amerikanskt college för kvinnor känner medysterar och låter precis som hon, "fast de flesta inte förstår det tvivelvärdiga".

UNDERBAR KOMIK har John Uppåttike naturligtvis inte någon svårighet att utvinna ur den religiösa selters liv och leverne i

Caj Lundgren

”Apartheid inget att bråka om”

KAMPEN MOT HITLER förordades länge av högt uppsatta, ledande och bildade personer, i ex Chamberlain. Ge Hiler tid Först honom! Han bygger ju bra vägar. Varför just förordas rasismen? Sovjet är mycket värre. Men det är inte förordas förordas Sanna Nuojoma, ANC-ordföranden Oliver Tambo och viceordföranden No, ärkebiskop Tutu m.fl. De ber om bökstia. De vet att bökstia Naturligtvis kostar Sveriges pengar (vad är det mot 10 miljarder i tv-hjälpt) och naturligtvis kan bökstia inte krossa det välavärdiga vita sydafrikanska samhället. Men psykologiskt betyder det oerhört mycket för de svarta och andra färgade, som har den helvia färgens ekonomiska och legala privilegier, att en ganska vitt station som Sverige så helhjärtat ställer upp på deras sida.

I MOTSÄTT TILL GAB känner jag många svarta ledare och är god vän med flera. Nobelpristagaren Albert Lutuli kände jag nära. Ett av de stora strömlänarna i hans liv var Sveriges och Norges stora ställningstagande för apartheid oför. Vi talade ofta om saken, och vi konstaterade att det svarta, som alltid, fanns qvisningar bland svarta och apartheidförsvarens bland vita. Den officiella svenska bedömningen är att apartheid är ett speciellt sådant djävulskap, nedrigare än något annat.

NUMERA FÄR JAG inte officiellt tillstånd att komma in i Sydafrika, ett land som delat av ärkebiskopen och andra skumma personer, i motsatt till GAB som naturligtvis är en kär gäst, men jag reser varje år till Afrika och har träffat många sydafrikanska flyktlingar, bl a vid Sydafrikas gränser. Jag har diskuterat bökstiafrågan med bl a Sverigepolitikern Sanna Nuojoma, ANC-ordföranden Oliver Tambo och viceordföranden No, ärkebiskop Tutu m.fl. De ber om bökstia. De vet att bökstia Naturligtvis kostar Sveriges pengar (vad är det mot 10 miljarder i tv-hjälpt) och naturligtvis kan bökstia inte krossa det välavärdiga vita sydafrikanska samhället. Men psykologiskt betyder det oerhört mycket för de svarta och andra färgade, som har den helvia färgens ekonomiska och legala privilegier, att en ganska vitt station som Sverige så helhjärtat ställer upp på deras sida.

Caj Lundgren

besat i det beprovade trik att dyvle folk i en mening på att utveckla alla som förstå.

Förre domprostens religiösa insinuationer och otidigheter genomtill förutnarna engeliethet mellan honom och Gud. Jag tänker inte förlämpa mig i denna protestation mot Helandens förläppning av en person, Moniti Kune, som älskade karaktär han inte vet ett skvatt. Sitt samtal med mig

bestat i det beprovade trik att dyvle folk i en mening på att utveckla alla som förstå. Förre domprostens religiösa insinuationer och otidigheter genomtill förutnarna engeliethet mellan honom och Gud. Jag tänker inte förlämpa mig i denna protestation mot Helandens förläppning av en person, Moniti Kune, som älskade karaktär han inte vet ett skvatt. Sitt samtal med mig

klok och ändå tycka att en viss sorts ondska är bättre än en annan sorts ondska. Därmed är utgångspunkten klar för att påstå att apartheid är ett föredraga framför t ex stamstrider och religionskonflikter i Sudan. Alltså bör vi lämna GAB:s sydafrikanska vita vänner i fred.

Annåt ett till förståelse för Sydafrika är att vissa reformer har införts. På vissa punkter kan svarta och vita träffas. Men den enorma skillnaden, ekonomisk och på alla sätt, mellan i ex svarta och vita skolbar kvarstår. Och på vardagsna annat område.

DE SMA KOSMETISKA förbättringarna — t ex att vissa stränder inte längre är reserverade för vita badare — motverkas av hårdare straff än förut, mer polisbrutalitet och strängare censur än någonsin för att döja brutaliteten mot apartheidstödsåtgärder. Och döja förtäta väpnade överfall som lämsligt det försvärska Mozambique, tvingat nära hälften av befolkningen på flykt och medfört orolighet lidanden. GAB menar att detta inte är något att bråka om. Vi bör värna blickarna åt annan håll och hitta goda lämpligare mål till kritiska. Sin framgång klart var han har sina symtomter.

Gunnar Helander domprost emeritus

Stockholms monografier
Ann Katrien Phil
Amers bok om samarbetsbegreppet i Stockholm
1860-1915 år
föreläsningar över 700 sidor med hundratals unika bilder
Skärgårdsskären kan verkligen önska veta under denna läsa
Ann Katrien Phil
Amers bok om samarbetsbegreppet i Stockholm
1860-1915 år
föreläsningar över 700 sidor med hundratals unika bilder
Skärgårdsskären kan verkligen önska veta under denna läsa
Akademibokhandeln

fofnoten

Läsa i bok "I SVENSKAMNET har man ett måttfullt system med det mesta utom att läsa böcker." Sant som sagt: i detta fall inte sig av Mats Gellerfält eller Svenska Dagbladets ledarsida, utan av kommunalförbundet Per Sundgren (vsk). Alltså begär han, som politiker, att utvärdera. Han vet hur en slipstid dras; och hur den stannar. För fyra år sedan begärde samma sak — med politiskt intresse i en demokratisk dito, vägrade sätta sig med.

VI ÖNSKAR AV hjärtat vpk lycka till i detta. Framgången förutsätter

VI ÖNSKAR AV hjärtat vpk lycka till i detta. Framgången förutsätter skicklighet, främst dock två ting. Först att svenskmän resas från det ur bemärligt stoff — antalet lektioner, per vecka och minuter per lektion, är vad som räknas ut. Först att svenskmän själva får lära sig att läsa i bok och får klara för sig att detta är värdigt framföra i en gång en dansning, den fina poängen är att denna skulda sträckas till så långt till protokolliussvaret.

under strecket

AIDS — EN OÄNSKAD KÄLTSTRÖF?

UNDER MILJONÄRER som är människor och mikrober bedrivit ett ställningstagande mellan värn, och människor här, i synnerhet sedan hon i och med jordbrukens revolutioner började dyka ihop sig i biologiska abnormaliteter, ofta varit på den förtörande sidan. Infektionsjukdomarnas drastiska förmåga att rasta till ett utvecklingspolitiskt scenario har väl beskrivits av W Mc Neill i hans hanterande bok "Plagues and Peoples. Rent evolutionsteoretiskt har enncilla parasiter ett naturligt överlag visat sina förtörande värld, och detta skulle, enligt senaste teckning, vara ursprung och källan till den bisarra förtörningssviten som vi kallar sex. Endast genom frenetiskt bytande av den immunologiska portkoden kan stora djur, som utvecklas långsamt, hålla stånd mot alla regler: dött av en ytterst ovanlig form av bakterientillgångsform som inte reserger på antibiotika. Samma är publicerade i USA en annan rapport: förändring 20, likaledes ena, homosexuella män drabbats av en extrem ovanlig form av hudcancer. Snart uppträdde den atypiska lunginflammation och cancer i kombination med ett åldrigt väsende annat flera infektioner. Så småningom utredades det att den gemensamma faktorn var att patienterna, immunsystem hade kollapsat och lämnat dem vidöppna för ett rikt varierat och opportunistiskt parasitgång, som annars aldrig

1980-talet går kanske till historien som aidsdöendet. Oavsett rubriceringen blir en av forskarnas viktigaste källor Randy Shilts bok "And the band played on". Shilts, som anses vara världens mest initierade aidsreporter, ger en integrerad och ibland plägsamt detaljerad skildring av de politiska, medicinska och massmediala reaktionerna på denna oväntade attack av virussteriorism.

Av SVANTE FOLIN

skulle haft en sportlig chans. I juli 82 döps det då redan skrämdande väkända syndrom till aids. FRAMTIDA HISTORIKER kommer möjligen att rubricera 80-talet som aidsdöendet. Oavsett rubriceringen blir en av deras viktigaste källor Randy Shilts lunda "And the Band played on". Shilts anses vara världens mest initierade aidsreporter, ger en integrerad och ibland plägsamt detaljerad skildring av de politiska, medicinska och massmediala reaktionerna på denna oväntade attack av virussteriorism. Shilts ger också en intärande skildring av de inbördes fejder mellan olika fagångar inom det homosexuella etablissemanget. När de potentiellt avgränsade beslutfattarna inte längre kunde förtörna insikten om att en katastrof var på väg, väckade de mellan närmast kriminell handledning och kontraproduktiva pankreaktioner. När och om — korrekta åtgärder — åtgärder vidogs rörde det sig alltid om ontogena variationer på det gamla temat "No little and too late".

En typ av aidsjournalistiskt ändret att det var en tillfällighet att epidemin startade bland homosexuella män i storsäder och inte ett nummerklotter. Shilts bymte inte i sin beskrivning om de exresser som blev resultatet av den homosexuella frigörelsen i slutet av 60-talet. San Francisco blev ett hemofilt "Pornopolis" och drog till sig den största invandringen sedan guldfeberens dagar. En av fyra registrerade väljare och två

av fem män var öppet homosexuella, vilket gav homosexuella en avgränsad politiskt inflytande, som ingen politiker, i synnerhet inte en demokratisk dito, vägrade sätta sig med.

DEN NYA, hämninglös, homosexuella livsstilen karaktäriserades av extrem promiskuitet och depersonaliserat sex. Bastuklubbarna reste sig som svampar ur jorden. Den typiska bastuklubben hade i snitt 2,7 olika sexkonkatter per besök. Orgier, som skulle det sällig Heliogabuss att blika, var rutinmässiga, "hygieniska" inslag i klubbaktiviteten. De första aidsfallen hade under sin livstid sexuell umgänge med i snitt 110 olika män. För att klara av denna sexuella frenesi stöddes de regelbundet upp sakande organ med olika droger — popollars var s k "poppers" (amylnitrat). VS-läkare i San Francisco hade länge betraktat situationen med stigande bekymmer. 80 procent av VS-patienterna var homosexuella män (estiska kvinnor lyfte med sin frävar), vilka var smittade av syfilis och gonorré. Studier av den totala ga-populationen visade att drygt 2/3 hade haft hepatit B och att 93 procent var infekterade av cytomegalovirus. I analerotiska spår fröddes miljöparastier av bl a amöböt. Det s k "gaybowis" procent på två år.

GASTON DOUGAS, en snufager stödd vid Air Canada, var en oöverskådlig typisk representant för den nya livsstilen. Epidemiologiska studier lyckades nysta sig fram till att han sannolikt var den nordamerikanska aidsdöendens patient No 0. (Av de första 19 aids-

fallen hade inte varit bekländade med denne man. I hela USA var 40 av de första 248 fallen av registerrätt i denna sjukdom. Den första afiskare till Douglas) 1980 fick den 28-årige Douglas diagnosen Kaposis sarkom. Han visade sig vara ovanligt seglivad och dog först 1984. Under tiden avvecklade han årligen i snitt 250 partner utspridd över den nordamerikanska kontinenten. När hans läkare började förmå honom att sätta besvär i anonym sex med omittade blev han rasande och svarade: "Det är min rätt att göra vad jag vill med min kropp!" Då häncaren blev estetiskt bevärande bedro han i prästiskt nit sin dödsbringande verksamhet i bastuklubbarnas mörkaste skrymskor. Genom kombinationen av extrem promiskuitet och obegränsad tillgång till luftburna transportmedel hade i andra avseenden obetydliga G.T. Douglas en veritabel virologisk apokalypsens rytare. Till skillnad från Columbus, som tillbringade mer än tre månader i Europa, trode Douglas hestrastiska yrkbarhet enormt besatt att han förde aids från den afrikanska kusten i Frankrike till Nya världen.

ALLA FÖRSLAG om att de homosexuella borde modifiera sitt beteende i riktning mot s k "safe sex" och att bastuklubbarna borde stängas, avvisades med ramskärn av homosexuella opinionsbildare. Bestående förklarade varje förslag som att stänga sina livsfärdiga etablissamen med att det skulle innebära ett brott mot den av konstitutionen reglerade församlings-

friheten. (En av de mer uppriktiga sade till en bekymrad medlem i en arbetsråd.) "Va! Jafsar du om? Jag får betalt när de kommer in och du får betalt när de kommer ut." Vad det egentligen var fråga om var rätten att spela en all variant av rysk roulette med mycket dåliga odds. Redan 1984 var chansen en på fyra att bli smittad. Hälsövidersmyndigheterna var livrädda för att beskyllas för homofobi och sexualfascism. Trots att de var helt på det klara med att badhusen var veritabla dödsfall och den sexuella smittans katastrofiska konsekvenser, tog de dem fyra års tid, innan de mobiliserade det moraliska modet att stå till och förutgå denna kommersialiserade mord- och självmordsindustri. Samma myndighet kunde med skulda göra det möjligt för hans person att öppna dörrarna till steriliseringsavdelningen med amöben.

För medierens var kopplingen aids/homosexuella utstus. Viseserligt tillkom ytterligare hemofili, beronist och häuter men den stora bråkparten i katstosen skulle inträffa först när viruset bröt sig ur dessa mindre riskgrupper och kastade sig över den heterosexuella majoriteten i drygt fem år. Därför presserivningen vid den förmodade faran att prostituerade skulle överföra viruset till tuskar, som i sin tur... etc. I Händerna, där venerska sjukdomar, till skillnad från i ex Afrika, vanligen ku-

terras med antibiotika, är denna smittspridning synnerhet förtärlig, skäligen obetydlig — cirka en halv procent av samtliga fall. Idén att man ska drabbas alla och även drevs aktivt fram av en grupp bedövade homosexuella i San Francisco, som var angelägna dels att utveckla alla som förstå.

VI ÖNSKAR AV hjärtat vpk lycka till i detta. Framgången förutsätter skicklighet, främst dock två ting. Först att svenskmän resas från det ur bemärligt stoff — antalet lektioner, per vecka och minuter per lektion, är vad som räknas ut. Först att svenskmän själva får lära sig att läsa i bok och får klara för sig att detta är värdigt framföra i en gång en dansning, den fina poängen är att denna skulda sträckas till så långt till protokolliussvaret.

VI ÖNSKAR AV hjärtat vpk lycka till i detta. Framgången förutsätter skicklighet, främst dock två ting. Först att svenskmän resas från det ur bemärligt stoff — antalet lektioner, per vecka och minuter per lektion, är vad som räknas ut. Först att svenskmän själva får lära sig att läsa i bok och får klara för sig att detta är värdigt framföra i en gång en dansning, den fina poängen är att denna skulda sträckas till så långt till protokolliussvaret.

VI ÖNSKAR AV hjärtat vpk lycka till i detta. Framgången förutsätter skicklighet, främst dock två ting. Först att svenskmän resas från det ur bemärligt stoff — antalet lektioner, per vecka och minuter per lektion, är vad som räknas ut. Först att svenskmän själva får lära sig att läsa i bok och får klara för sig att detta är värdigt framföra i en gång en dansning, den fina poängen är att denna skulda sträckas till så långt till protokolliussvaret.

VI ÖNSKAR AV hjärtat vpk lycka till i detta. Framgången förutsätter skicklighet, främst dock två ting. Först att svenskmän resas från det ur bemärligt stoff — antalet lektioner, per vecka och minuter per lektion, är vad som räknas ut. Först att svenskmän själva får lära sig att läsa i bok och får klara för sig att detta är värdigt framföra i en gång en dansning, den fina poängen är att denna skulda sträckas till så långt till protokolliussvaret.

VI ÖNSKAR AV hjärtat vpk lycka till i detta. Framgången förutsätter skicklighet, främst dock två ting. Först att svenskmän resas från det ur bemärligt stoff — antalet lektioner, per vecka och minuter per lektion, är vad som räknas ut. Först att svenskmän själva får lära sig att läsa i bok och får klara för sig att detta är värdigt framföra i en gång en dansning, den fina poängen är att denna skulda sträckas till så långt till protokolliussvaret.

VI ÖNSKAR AV hjärtat vpk lycka till i detta. Framgången förutsätter skicklighet, främst dock två ting. Först att svenskmän resas från det ur bemärligt stoff — antalet lektioner, per vecka och minuter per lektion, är vad som räknas ut. Först att svenskmän själva får lära sig att läsa i bok och får klara för sig att detta är värdigt framföra i en gång en dansning, den fina poängen är att denna skulda sträckas till så långt till protokolliussvaret.

VI ÖNSKAR AV hjärtat vpk lycka till i detta. Framgången förutsätter skicklighet, främst dock två ting. Först att svenskmän resas från det ur bemärligt stoff — antalet lektioner, per vecka och minuter per lektion, är vad som räknas ut. Först att svenskmän själva får lära sig att läsa i bok och får klara för sig att detta är värdigt framföra i en gång en dansning, den fina poängen är att denna skulda sträckas till så långt till protokolliussvaret.

VI ÖNSKAR AV hjärtat vpk lycka till i detta. Framgången förutsätter skicklighet, främst dock två ting. Först att svenskmän resas från det ur bemärligt stoff — antalet lektioner, per vecka och minuter per lektion, är vad som räknas ut. Först att svenskmän själva får lära sig att läsa i bok och får klara för sig att detta är värdigt framföra i en gång en dansning, den fina poängen är att denna skulda sträckas till så långt till protokolliussvaret.

SV 88.06.00